



Innst. S. nr. 99

(2005-2006)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Dokument nr. 8:10 (2005-2006)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Ine Marie Eriksen og Gunnar Gundersen om en ordning med spesifiserte rettigheter til grunnskoleopplæring for voksne

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utvikle en ordning og fremme forslag om spesifiserte rettigheter til grunnskoleopplæring for voksne, inklusive et "kompetanse-kort"."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Freddy de Ruiters, Anniken Huitfeldt, Gerd Janne Kristoffersen, Anna Ljunggren og Torfinn Opheim, fra Fremskrittspartiet, Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt, fra Høyre, lederen Ine Marie Eriksen og Gunnar Gundersen, fra Sosialistisk Venstreparti, Lena Jensen og Rolf Reikvam, fra Kristelig Folkeparti, Ola T. Lånke, fra Senterpartiet, Inger S. Enger, og fra Venstre, Odd Einar Dørum, viser til dokumentet.

Komiteen mener at grunnskoleopplæring for voksne er viktig både for den enkelte og for samfunnet. En god grunnskoleopplæring legger grunnlaget både for personlig vekst og et liv i produktivt virke.

Komiteen viser videre til at behovet for grunnskoleopplæring for voksne er godt dokumentert gjennom ALL-undersøkelsen som viser at opp mot 400 000 voksne mangler grunnleggende ferdigheter som de trenger for å mestre krav og utfordringer i arbeidslivet.

Komiteen viser til at voksnes rett til grunnskoleopplæring ble rettighetsbasert 1. august 2002. De som ikke får tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet for voksne, har rett til spesialundervisning. Disse rettighetene er hjemlet i §§ 4A-1 og 4A-2 i opplæringslova. I opplæringslovas § 4A-4 har kommunen plikt til å sørge for grunnskoleopplæring for voksne, men den kan nytte studieforbund, fjernundervisningsinstitusjoner eller andre til å oppfylle plikten. Ifølge samme bestemmelse har kommunen også ansvar for at voksne får dokumentert den opplæringen de har gjennomført. Komiteen mener at voksnes rett til grunnskoleopplæring er formelt ivaretatt innenfor eksisterende lovverk. Utfordringen framover blir å gjøre rettighetene mer reelle og utvikle ulike ordninger tilpasset den enkeltes behov og ønsker.

Komiteen konstaterer at det er en bred politisk enighet om at det er viktig og nødvendig å arbeide for bedre ordninger for at voksne med lave kvalifikasjoner skal få et godt tilrettelagt tilbud om oppgradering av sin basiskompetanse.

Komiteen viser til at rettighetene til grunnskoleopplæring og videregående opplæring som ble innført som del av Kompetansereformen, har vært sentrale virkemidler i dette. Imidlertid ser vi at denne typen virkemidler i begrenset grad treffer målgruppen. Mange voksne med lave kvalifikasjoner er ikke motivert for tradisjonell skolegang. Voksne ønsker ofte en lærings-situasjon som er nært koplet til arbeidslivet, og en slik læring gir ofte bedre læringsutbytte. Komiteen mener derfor at arbeidsgiversiden må trekkes inn i arbeidet med kompetanseheving. Dette er spesielt viktig for å oppdage og forebygge utstøting av arbeidslivet og unngå klientifisering.

Komiteen mener at det er viktig å prioritere voksnes rett til grunnskoleopplæring og viser til at de som har lavest utdanning, går lengst ledig og har dårligst utsikt til å få jobb.

Komiteen er enig i forslagsstillernes analyse om at opplæringen for voksne fungerer dårlig. Dette gjelder både for kommunene i forhold til grunnskoleopplæring

gen, og for fylkeskommunene i forhold til "voksnes rett".

Komiteen mener videre at voksnes rett til grunnskoleopplæring først og fremst handler om økte økonomiske ressurser til feltet og en systematisk samordning av tiltak, både nasjonalt og lokalt. Komiteen viser videre til nødvendigheten av å vurdere hvordan informasjonen til de aktuelle gruppene kan ivaretas bedre.

Komiteen viser også til arbeidet med en stortingsmelding om arbeid, velferd og inkludering der virkemiddelapparatet i utdanningssektoren skal samordnes med virkemiddelapparatene i forhenværende Aetat, trykdeataten og sosialtjenesten.

Komiteen tar til etterretning at denne meldingen blir fremmet høsten 2006.

Komiteen viser til statsrådets kommentar til dokumentet i brev 22. desember 2005 til komiteen, hvor han vil se nærmere på hvordan de økonomiske og praktiske ordningene kan innrettes slik at de blir enklere å forholde seg til for ulike opplæringsaktører.

Komiteen ber departementet komme tilbake til Stortinget med en egen sak med forslag til tiltak om hvordan man kan sikre voksnes rett til grunnskoleopplæring.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til Soria Moria-erklæringen og til at Regjeringen vil arbeide for at voksne med rett til fornyet grunnskoleopplæring får denne retten oppfylt. Flertallet viser til Stortingets økte bevilgninger til kommunesektoren og mener dette gir bedre muligheter for kommunene til å ivareta voksnes rett til grunnskoleopplæring. Videre vises det til Stortingets bevilgning på 24,5 mill. kroner i 2006 til program for basiskompetanse i arbeidslivet. Programmet skal gi støtte til bedrifter og offentlige virksomheter som gir opplæring i grunnleggende ferdigheter for ansatte eller arbeidssøkere. Opplæringen skal så langt det er mulig gis i kombinasjon med arbeid. Videre viser flertallet til Regjeringens arbeid med en stortingsmelding om utdanning som verktøy for sosial utjevning, som på bakgrunn av en helhetlig analyse av utdanningssamfunnet skal utvikle strategier og tiltak for å sikre alles tilgjengelighet til utdanning.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at problemstillingene rundt manglende grunnleggende ferdigheter blant voksne er et sterkt undervurdert problem. Etter disse medlemmers oppfatning er det nødvendig med målrettede tiltak, f.eks. gjennom å innføre en ordning med "kompetansekort" som helt konkret anviser hvilke opplæringstiltak som må til for å bringe vedkommende opp på ønsket kompetansenivå. Disse medlemmer vil avvente at Regjeringen fremmer en egen sak for Stortinget og forventer at dette skjer innen utgangen av året, og viser til bakgrunnen for forslaget, der ordningen med et "kompetansekort" for voksne

beskrives nærmere. Disse medlemmer viser til at regjeringen Bondevik i sitt forslag til budsjett for 2006 foreslo et nytt program - "Ny sjanse!" - for å heve grunnleggende ferdigheter blant voksne. Regjeringen Bondevik foreslo en bevilgning til dette programmet på vel 14,5 mill. kroner. I finansinnstillingen (Budsjettinnst. S. I (2005-2006)) foreslo Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre kapitlet økt med 20 mill. kroner utover forslaget i St.prp. nr. 1 (2005-2006).

Disse medlemmer viser videre til at vi i dag står overfor flere viktige utfordringer som vil kreve betydelig offentlig innsats på kunnskapssektoren. Fremfor alt settes det tidligere vedtatte Kunnskapsløftet i skolen i gang fra høsten 2006, samtidig som det skal satses på et historisk kompetanseløft for lærerne.

Disse medlemmer viser samtidig til den verdifulle studievirksomheten som drives i regi av de frivillige studieorganisasjonene, og mener disse organisasjonene med sine varierte tilbud til ulike aldersgrupper fortsatt må sikres plass i utdanningen.

Disse medlemmer viser i denne forbindelse til fellesuttalelse fra de fire opposisjonspartiene i Budsjettinnst. S. nr. 12 (2005-2006) hvor de uttrykte følgende:

"Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ber departementet foreta en helhetlig gjennomgang av lov- og regelverket for voksenopplæring. Gjennomgangen bør ha det formål at studieforbundenes rolle i utdanningen defineres, at forventningen til studieforbund klargjøres sammen med arbeidsoppgaver og hvordan dette arbeidet skal foregå."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener intensjonene i forslaget er godt. Imidlertid er disse medlemmer skeptiske til å knytte retten til grunnopplæring for voksne opp til den nye kunnskapsreformen så fort.

Kunnskapsløftet er under gjennomføring, hvilket er en krevende prosess for alle involverte. Disse medlemmer mener Kunnskapsløftet bør gjennomføres i tråd med Stortingets vedtak og være rettet mot ordinære elever i grunnskole og videregående skole. En eventuell utvidelse av rettighetsbegrepet for voksne mener disse medlemmer det er grunn til å komme tilbake til etter at en har fått en viss erfaring fra gjennomføring og konsekvenser av Kunnskapsløftet.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:10 (2005-2006) - forslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Ine Marie Eriksen og Gunnar Gundersen om en ordning med spesifiserte rettigheter til grunnskoleopplæring for voksne - vedlegges protokollen.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 2. mars 2006

Ine Marie Eriksen
leder

Freddy de Ruyter
ordfører